

การวิเคราะห์ทักษะทางการเงินของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

AN ANALYSIS OF FINANCIAL LITERACY OF THE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY SRI RACHA CAMPUS

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ 17 มิถุนายน 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ 8 กรกฎาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ 31 กรกฎาคม 2563

ศิรินุช อินละคร*

Sirinuch Inlakorn

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงินของนิสิต เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทักษะทางการเงินของนิสิต และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ จากการใช้แบบสอบถามกับนิสิตระดับชั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ทั่วไปทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับความรู้ทางการเงินบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ระดับทัศนคติทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับดี การเรียนในสาขาบริหารธุรกิจส่งผลให้นิสิตมีความรู้ทางการเงินและทัศนคติทางการเงินที่ดี นิสิตเพศชายมีระดับความรู้ทางการเงินสูงกว่าเพศหญิงแต่ระดับพฤติกรรมทางการเงินต่ำกว่านิสิตหญิง นิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำมีทัศนคติทางการเงินที่ดีกว่านิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนสูง งานวิจัยนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของนิสิต แต่พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลในทางบวกต่อทัศนคติทางการเงินของนิสิต ผลการศึกษาของงานวิจัยนี้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ว่าความรู้และทัศนคติทางการเงินส่งผลในทางบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน, ความรู้ทางการเงิน, ทัศนคติทางการเงิน, พฤติกรรมทางการเงิน

ABSTRACT

The purposes of this research study are to study the financial literacy levels of the students, to analyze the factors that determine level of financial literacy and to investigate the

* สาขาการเงินและการลงทุน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

e-mail: sirinuch.in@ku.th

relationships among the financial knowledge, attitudes and behaviors of the students. This study is a survey research study. The questionnaires were administered to the 400 Bachelor's degree students of Kasetsart University, Sri Racha Campus. The statistics were mean, median, One-way ANOVA and multiple regression. It was found that the generally financial knowledge levels were moderate. The personal finance knowledge levels were low. The generally financial attitude levels were moderate. The generally financial behavior levels were good. Studying in the business administration field, the students had the good financial knowledge and attitudes. The male students had the financial knowledge levels higher than that of the female students, but their financial behavior levels were lower than that of the female students. The students with the low monthly incomes had the financial attitudes better than that if those with the high monthly incomes. In this study, there was no relationship between the parents' characteristics and the students' financial knowledge and behaviors. However, it was found that the parents' educational levels had the positive effects on the students' financial attitudes. The findings of this study were consistent with the framework stating that the financial knowledge and attitudes had the positive effects on the financial behaviors.

Keywords: financial literacy, financial knowledge, financial attitude, financial behavior

บทนำ

ทักษะทางการเงิน (financial literacy) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากหากบุคคลมีทักษะทางการเงินที่ดีจะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการตัดสินใจทางการเงินในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี และส่งผลให้บุคคลนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้การที่บุคคลมีทักษะทางการเงินที่ดียังส่งผลดีต่อการจัดการทางการเงินของครัวเรือนที่จะเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจสังคมอีกด้วย เนื่องจากหากประชาชนในประเทศสามารถจัดการการเงินของตนเองได้และสามารถพึ่งพาทางการเงินด้วยตนเองได้ ทักษะทางการเงินมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นสำหรับประชาชนในประเทศที่ยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันในสังคม หรือประเทศที่รัฐบาลยังมีสวัสดิการให้กับคนในประเทศในระดับต่ำ ประชาชนในประเทศจึงมีความจำเป็นต้องมีทักษะทางการเงินเพื่อจัดการทางการเงินของตนเองให้ดี เพื่อที่จะให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสวัสดิการจากรัฐบาล

งานวิจัยหลายฉบับได้ทำการศึกษาถึงระดับทักษะทางการเงิน ยกตัวอย่างเช่น Chen and Volpe (1998) Ansong (2011) Chen and Volpe (2002) และ Lusardi, Mitchell and Curto (2010) องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนา Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ได้ให้ความสำคัญกับการวัดระดับทักษะทางการเงิน โดยในปี พ.ศ. 2556 OECD ได้เริ่มทำการสำรวจทักษะทางการเงินของประชาชนในหลายประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทยก็ให้ความสำคัญกับการวัดทักษะทางการเงินของประชาชนในประเทศเช่นกัน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ร่วมมือกันสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย

และได้เริ่มสำรวจในปี พ.ศ. 2556 ในการสำรวจครั้งนี้ ได้ทำการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยทั่วประเทศทุกช่วงอายุ และหลากหลายอาชีพ ทั้งนี้แบบสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้แนวทางเดียวกับแบบสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD โดยวัดทักษะทางการเงินของคนไทยใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ผลการสำรวจพบว่า คนไทยมีคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 58.5 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ 14 ประเทศที่ร่วมโครงการสำรวจของ OECD ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 62.3 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556)

งานวิจัยนี้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาทักษะทางการเงินในเชิงลึกในกลุ่มนิสิตนักศึกษาเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมทักษะทางการเงินให้กับนิสิตนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป สาเหตุที่งานวิจัยนี้เน้นศึกษาทักษะทางการเงินในกลุ่มนิสิต เนื่องจากว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาถือเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงสะสมความมั่งคั่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องเตรียมรับมือกับการตัดสินใจทางการเงินในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นการส่งเสริมทักษะทางการเงินให้กับกลุ่มนิสิตนักศึกษาจะทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความสามารถวางแผนและจัดการทางการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ระยะแรก ๆ และจะส่งผลทำให้บุคคลกลุ่มนี้มีความเป็นอยู่ที่ดีและส่งผลดีต่อประเทศในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงินทั้งความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินของนิสิต
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทักษะทางการเงินของนิสิตทั้งความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางการเงินได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางการเงิน และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางการเงิน

งานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลกับทักษะทางการเงิน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับทักษะทางการเงินของนักศึกษาได้แก่ งานวิจัยของ Chen and Volpe (1998) Chen and Volpe (2002) Beal and Delpachitra (2003) Lusardi, Mitchell and Curto (2010) Sarigul (2014) Ergun (2017) Muat and Fitriani (2018) สยานนท์ สหุพันธ์ (2561) มุกดา โคหวกุล (2559) ศิริวรรณ ว่องวิรุฒิ และบุญทริก ศิริกิจจาจร (2553) งานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่พบว่าระดับทักษะทางการเงินแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่เรียน ได้แก่ งานวิจัยของ Chen and Volpe (1998) Beal and

Delpachitra (2003) Sarigul (2014) Ergun (2017) Muat and Fitriani (2018) และ สยานนท์ สหุพันธ์ (2561) ชั้นปีที่แตกต่างกันมีผลต่อทักษะทางการเงินของนักศึกษาด้วย จากผลการศึกษาในงานวิจัยของ Chen and Volpe (1998) Beal and Delpachitra (2003) Gutter, Garrison and Copur (2010) Sarigul (2014) Ergun (2017) Muat and Fitriani (2018) สยานนท์ สหุพันธ์ (2561)

นอกจากนี้ สยานนท์ สหุพันธ์ (2561) และ Gutter, Garrison and Copur (2010) พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของนักศึกษากับทักษะทางการเงินของนักศึกษา งานวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบที่อยู่อาศัยของนักศึกษากับทักษะทางการเงิน ได้แก่ งานวิจัยของ Sarigul (2014) Ergun (2017) Muat and Fitriani (2018) ประสพการณ์ทำงานของนักศึกษามีผลต่อทักษะทางการเงินของนักศึกษาด้วย จากผลการศึกษาของ Chen and Volpe (1998) Beal and Delpachitra (2003)

งานวิจัยบางส่วนสนใจศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์และสภาพแวดล้อม (experience and circumstance) กับทักษะทางการเงิน โดยปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่งานวิจัยหลายชิ้นได้ให้ความสนใจคือ คุณลักษณะของผู้ปกครอง โดยมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองและทักษะทางการเงินของบุตร ได้แก่ งานวิจัยของ Jorgensen and Savla (2010) Lusardi, Mitchell and Curto (2010) Ergun (2017) ส่วนงานวิจัยของ Muat and Fitriani (2018) และวิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2557) ไม่พบผลกระทบของระดับรายได้และระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่อทักษะทางการเงินของนักศึกษา

2. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงิน

ความรู้ทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินตามกรอบแนวคิดทักษะและความรู้ทางการเงิน (financial capacity framework) ของ Personal Finance Research Center ของ University of Bristol ประเทศอังกฤษ ได้จัดทำงานวิจัยสำหรับ Financial Services Authority (FSA) ในปี ค.ศ. 2005 ผลการศึกษาของงานวิจัยหลายชิ้นสอดคล้องกับกรอบแนวคิดนี้ เช่น มุกดา โควกุล (2559) Peng, Bartholomae, Fox and Cravener (2007) Chowa, Despard and Osei-Akoto, (2012)

ทัศนคติทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินตามกรอบแนวคิดทักษะและความรู้ทางการเงินของ Financial Services Authority (FSA) ในปี ค.ศ. 2005 และผลการศึกษาจากงานของ ญัฐพร เป้นทองคำ และ สุภาสิณี นุ่มเนียม (2559) พบว่า ทัศนคติทางการเงินที่ดีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเงินของนิสิต ขณะที่งานวิจัยหลายชิ้นพบความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามระหว่างทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ ศิริวรรณ ว่องวีรวิทย์ และบุญทริก ศิริกิจจาจร (2553) พบว่า ทัศนคติทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมทางการเงิน นั่นคือ แม้นักศึกษาจะมีทัศนคติทางการเงินที่ดีแต่ไม่สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้ ธัญดา พิษญาสุกุล และสวัสดิ์ วรรณรัตน์ (2561) พบความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างทัศนคติการบริหารความเสี่ยงทางการเงินส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการบริหารความเสี่ยงทางการเงินบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรคือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จำนวน 10,482 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน งานวิจัยนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้คณะเป็นชั้นและ นิสิตเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 ความรู้ทางการเงิน วัดความรู้ทางการเงินในเรื่องความรู้ทั่วไปทางการเงิน และความรู้เกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล แบบสอบถามส่วนที่ 3 วัดทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเงิน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่ความรู้ทั่วไปทางการเงินเท่ากับ 0.85 ความรู้ทางการเงินบุคคลเท่ากับ 0.85 ทัศนคติทางการเงินเท่ากับ 0.73 และพฤติกรรมทางการเงินเท่ากับ 0.80 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่ามัธยฐาน การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะทางการเงินของนิสิต และความสัมพันธ์ของทักษะทางการเงินทั้งสามด้าน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับความรู้ทางการเงินของนิสิตโดยวัดเป็นค่าร้อยละของนิสิตที่ตอบคำถามถูกต้องตามตารางที่ 1 พบว่า ระดับความรู้ทั่วไปทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตมีความรู้ด้านการหาร และการคำนวณอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินในระดับดี ความรู้เรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยในระดับปานกลาง ความรู้เรื่องอัตราเงินเฟ้อและแนวคิดดอกเบี้ยทบต้นในระดับต่ำ งานวิจัยนี้วัดความรู้ทางการเงินบุคคลด้วย พบว่า ระดับความรู้ทางการเงินบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ นิสิตมีความรู้ในการวางแผนเพื่อการเกษียณอายุในระดับปานกลาง ส่วนความรู้เรื่องการใช้บัตรเครดิต การทำประกันชีวิต การลงทุนของบุคคลและการตรวจสอบสถานะทางการเงินของบุคคลอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 1 ร้อยละของนิสิตที่ตอบคำถามถูกต้องในส่วนที่วัดความรู้ทางการเงิน

คำถาม	ร้อยละ	ระดับความรู้
ความรู้ทั่วไปทางการเงิน		
1. การหาร	96.24	ดี
2. อัตราเงินเฟ้อ	49.37	ต่ำ
3. การคำนวณอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน	84.46	ดี
4. การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ย	74.19	ปานกลาง
5. แนวคิดดอกเบี้ยทบต้น	40.15	ต่ำ
โดยรวมความรู้ทั่วไปทางการเงิน	68.88	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คำถาม	ร้อยละ	ระดับความรู้
ความรู้ทางการเงินบุคคล		
1. การตรวจสอบสถานะทางการเงินของบุคคล	11.39	ต่ำ
2. การใช้บัตรเครดิต	40.35	ต่ำ
3. การทำประกันชีวิต	21.86	ต่ำ
4. การลงทุนของบุคคล	13.25	ต่ำ
5. การวางแผนเพื่อการเกษียณอายุ	61.56	ปานกลาง
โดยรวมความรู้ทางการเงินบุคคล	29.68	ต่ำ

ผลการศึกษาระดับทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินของนิสิตโดยวัดเป็นคำถามระดับความคิดเห็น โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ตามตารางที่ 2 พบว่า ระดับทัศนคติทางการเงินของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง และระดับพฤติกรรมทางการเงินของนิสิตอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
ทัศนคติทางการเงิน		
1. ท่านคิดว่าเงินมีไว้เพื่อใช้จ่าย	3.35	ปานกลาง
2. ท่านมีความสุขกับการใช้เงินในวันนี้มากกว่าที่จะเก็บออมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในอนาคต	2.94	ปานกลาง
3. ท่านจะคำนึงถึงรายรับรายจ่ายในวันนี้เท่าไร รายรับรายจ่ายในอนาคตค่อยมาคิดภายหลัง	2.71	ปานกลาง
พฤติกรรมทางการเงิน		
1. การไต่รตรงก่อนซื้อ	4.35	ดี
2. จ่ายบิลตรงเวลา	4.00	ดี
3. ดูแลการเงินใกล้ชิด	3.59	ดี
4. ตั้งเป้าหมายระยะยาว	3.57	ดี
5. ตัดสินใจการเงินและการจัดทำบัญชี	ร้อยละ 50 ไม่มีปัญหาเงินไม่พอใช้	
6. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	ร้อยละ 52.73 ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	

การเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินของนิสิตนักศึกษา ตามตารางที่ 3 พบว่า นิสิตเพศชายและหญิงมีระดับความรู้ทางการเงินบุคคลและระดับพฤติกรรมทางการเงินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตเพศหญิงมีระดับความรู้การเงินบุคคลและระดับพฤติกรรมทางการเงินที่สูงกว่าเพศชาย นิสิตสาขาบริหารธุรกิจและ

นิสิตที่เรียนสาขาอื่นที่ไม่ใช่บริหารธุรกิจมีระดับความรู้ทางการเงินทั่วไป ความรู้ทางการเงินบุคคล และทัศนคติทางการเงินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตที่เรียนสาขาบริหารธุรกิจมีระดับความรู้ทั่วไปทางการเงิน และความรู้ทางการเงินบุคคลที่สูงกว่านิสิตที่เรียนสาขาอื่นที่ไม่ใช่บริหารธุรกิจ และนิสิตที่เรียนสาขาบริหารธุรกิจมีระดับทัศนคติทางการเงินที่สูงกว่านิสิตที่เรียนสาขาอื่นที่ไม่ใช่บริหารธุรกิจ

การเปรียบเทียบทักษะทางการเงินของนิสิตจำแนกตามชั้นปี ประสบการณ์ทำงาน การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา รายได้ต่อเดือน และรูปแบบที่พักอาศัยพบว่า ทักษะทางการเงินในทุกด้านของนิสิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และหากเปรียบเทียบทักษะทางการเงินของนิสิตจำแนกตามคุณลักษณะของผู้ปกครอง โดยวัดจากรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง การศึกษาของผู้ปกครอง และการลงทุนของผู้ปกครอง พบว่าทักษะทางการเงินในทุกด้านของนิสิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ไม่ได้นำมาผลมาแสดงไว้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินของนิสิต

รายการ	ความรู้ทั่วไป ทางการเงิน	ความรู้ การเงินบุคคล	ทัศนคติ ทางการเงิน	พฤติกรรม ทางการเงิน
1. เพศ				
1.1 ชาย	3.51	1.13	2.93	4.03
1.2 หญิง	3.43	1.54	3.03	4.31
<i>t</i>	0.44	3.16*	1.32	3.26*
2. สาขาวิชา				
2.1 บริหารธุรกิจ	3.67	1.66	3.07	4.24
2.2 สาขาวิชาอื่น	3.25	1.28	2.92	4.19
<i>t</i>	12.94***	11.44***	2.85*	0.13
3. ชั้นปี				
3.1 ชั้นปีที่ 1	3.28	1.40	2.87	4.22
3.2 ชั้นปีที่ 2	3.55	1.45	3.01	4.27
3.3 ชั้นปีที่ 3	3.32	1.46	3.07	4.14
3.4 ชั้นปีที่ 4	3.65	1.58	3.00	4.20
<i>F</i>	2.07	0.36	0.84	0.15
4. ทำงานพิเศษ				
4.1 ทำงานพิเศษ	3.79	1.43	2.81	4.31
4.2 ไม่ได้ทำงานพิเศษ	3.43	1.47	3.01	4.21
<i>t</i>	2.05	0.03	1.14	0.12
5. กู้ยืมเพื่อการศึกษา				
5.1 กู้ยืม	3.60	1.66	3.05	4.13
5.2 ไม่ได้กู้ยืม	3.43	1.43	2.98	4.23
<i>t</i>	1.12	2.07	0.35	0.26

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญที่ .01 ** ระดับนัยสำคัญที่ .05 และ * ระดับนัยสำคัญที่ .10

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ความรู้ทั่วไป ทางการเงิน	ความรู้ การเงินบุคคล	ทัศนคติ ทางการเงิน	พฤติกรรม ทางการเงิน
6. รายได้ต่อเดือนของนิสิต				
6.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.3	1.41	3.08	4.14
6.2 5,001–10,000 บาท	3.49	1.44	2.99	4.22
6.3 สูงกว่า 10,000 บาท	3.50	1.71	2.91	4.26
F	0.78	1.37	0.65	0.14
7. รูปแบบที่พักอาศัย				
7.1 พักหอพัก	3.48	1.50	2.98	4.23
7.2 พักกับผู้ปกครอง	3.13	1.17	3.14	4.00
t	2.15	2.35	0.94	0.36

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญที่ .01 ** ระดับนัยสำคัญที่ .05 และ * ระดับนัยสำคัญที่ .10

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทักษะทางการเงินของนิสิต แสดงดังตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลทางบวกต่อระดับความรู้ทั่วไปทางการเงิน ได้แก่ เพศชาย ชั้นปี และสาขาบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่านิสิตที่เรียนสาขาบริหารธุรกิจนอกจากจะมีความรู้ทั่วไปทางการเงินที่ดีแล้ว ยังมีความรู้ทางการเงินบุคคลที่ดีด้วย งานวิจัยนี้ไม่พบผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคุณลักษณะของผู้ปกครองต่อความรู้ทางการเงินของนิสิต หากพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติทางการเงินของนิสิต พบว่า สาขาบริหารธุรกิจ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษาของผู้ปกครองส่งผลในทางบวกต่อระดับทัศนคติทางการเงินของนิสิต หากพิจารณาพฤติกรรมทางการเงินของนิสิต พบว่าเพศชายมีผลในทางลบต่อพฤติกรรมทางการเงิน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะทางการเงิน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม							
	ความรู้ทั่วไป ทางการเงิน		ความรู้ การเงินบุคคล		ทัศนคติ ทางการเงิน		พฤติกรรม ทางการเงิน	
	(1)		(2)		(3)		(4)	
	β	t-stat	β	t-stat	β	t-stat	β	t-stat
เพศชาย	0.386***	2.740	-0.072	-0.510	-0.045	-0.410	-0.447**	-2.490
ชั้นปี	0.127***	2.190	0.027	0.400	0.060	1.370	-0.007	-0.090
สาขาบริหารธุรกิจ	0.543***	4.420	0.361***	2.670	0.225**	2.330	-0.077	-0.470

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญที่ .01 ** ระดับนัยสำคัญที่ .05 และ * ระดับนัยสำคัญที่ .10

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม							
	ความรู้ทั่วไป		ความรู้		ทัศนคติ		พฤติกรรม	
	ทางการเงิน		ทางการเงินบุคคล		ทางการเงิน		ทางการเงิน	
	(1)		(2)		(3)		(4)	
	β	t-stat	β	t-stat	β	t-stat	β	t-stat
รายได้ต่อเดือน	-0.000	-0.260	0.000	0.820	0.000**	-2.580	0.000	-1.070
ทำงานพิเศษ	0.183	0.700	-0.005	-0.020	-0.106	-0.530	0.416	1.540
กู้ยืมเพื่อการศึกษา	-0.030	-0.710	0.080	(0.450)	0.149	1.150	0.071	0.330
พักหอพัก	0.309	1.170	0.137	0.630	-0.243	1.150	0.475	1.470
รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	-0.000	-0.020	0.000	0.260	0.000	0.130	0.000	1.290
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	0.016	0.300	-0.039	-0.770	0.072*	1.860	0.011	0.160
การลงทุนของผู้ปกครอง	-0.012	-0.090	0.105	0.780	-0.148	-1.480	0.088	0.510
Intercept	2.499***	8.170	1.069***	3.440	3.115***	12.980	4.112***	8.910
R-squared	0.0828		0.0493		0.0741		0.0374	

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญที่ .01 ** ระดับนัยสำคัญที่ .05 และ * ระดับนัยสำคัญที่ .10

ผลการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินของนิสิตตามตารางที่ 5 พบว่า ทัศนคติทางการเงินส่งผลในทางบวกต่อความรู้ทางการเงินบุคคล ณ ระดับนัยสำคัญ .01 ความรู้ทั่วไปทางการเงินและความรู้ทางการเงินบุคคลส่งผลในทางบวกต่อทัศนคติทางการเงิน ณ ระดับนัยสำคัญ .05 และ .01 ตามลำดับ จากกรอบแนวคิดของทักษะทางการเงินงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นตรวจสอบผลกระทบของทัศนคติทางการเงินที่มีต่อพฤติกรรมทางการเงิน อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ได้ทดสอบผลกระทบของพฤติกรรมทางการเงินที่มีต่อทัศนคติทางการเงิน พบว่าพฤติกรรมทางการเงินส่งผลในทางบวกต่อทัศนคติทางการเงิน ณ ระดับนัยสำคัญ .01 ดังนั้นผลการศึกษาที่เพิ่มเติมกรอบแนวคิดที่กล่าวถึงพฤติกรรมทางการเงินเป็นผลมาจากทัศนคติทางการเงิน งานวิจัยนี้พบพฤติกรรมทางการเงินส่งผลต่อทัศนคติทางการเงินด้วย ความรู้ทั่วไปทางการเงินและทัศนคติทางการเงินส่งผลในทางบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน ณ ระดับนัยสำคัญ .10 และ .01 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเงินต่อพฤติกรรมทางการเงิน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ถึงผลกระทบของทักษะทางการเงิน
แต่ละด้าน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม					
	ความรู้ทั่วไป ทางการเงิน	ความรู้ ทางการเงินบุคคล	ทัศนคติทางการเงิน		พฤติกรรมทางการเงิน	
			(1)	(2)	(1)	(2)
ความรู้ทั่วไปทางการเงิน			+		+	
ความรู้ทางการเงินบุคคล				***		***
ทัศนคติทางการเงิน	+	***			***	***
พฤติกรรมทางการเงิน	+	+	***	***		+
<i>R-squared</i>	0.1003	0.0810	0.1154	0.1239	0.0815	0.0734

หมายเหตุ: *** ระดับนัยสำคัญที่ .01 ** ระดับนัยสำคัญที่ .05 และ * ระดับนัยสำคัญที่ .10 และเครื่องหมาย + แสดงทิศทางความสัมพันธ์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่านิสิตเพศหญิงมีระดับความรู้ทางการเงินบุคคลและพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่านิสิตเพศชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาจากงานวิจัยของ Chen and Volpe (2002) และ Ergun (2018) แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาจากงานวิจัยของ Muat and Fitriani (2018) ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากประเทศอินโดนีเซีย อาจเนื่องมาจากสังคมไทยปลูกฝังให้เพศหญิงรับผิดชอบการบริหารจัดการทั้งเรื่องงานบ้านและการเงิน นิสิตสาขาบริหารธุรกิจมีระดับความรู้ทั่วไปทางการเงิน และความรู้ทางการเงินบุคคลสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้เรียนสาขาบริหารธุรกิจ และการเรียนสาขาบริหารธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกต่อความรู้ทางการเงินของนิสิต ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยของ Chen and Volpe (1998) Beal and Delpachitra (2003) Sarigul (2014) และ Ergun (2018) เนื่องจากในหลักสูตรบริหารธุรกิจจะมีรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนในเรื่องความรู้ทางการเงิน เช่น คณิตศาสตร์สำหรับธุรกิจ การจัดการทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งรายวิชาเหล่านี้เป็นรายวิชาที่ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน โดยนิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในการบริหารธุรกิจ และการบริหารทางการเงินในชีวิตประจำวันได้ นิสิตสาขาบริหารธุรกิจมีระดับทัศนคติทางการเงินสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้เรียนสาขาบริหารธุรกิจ

ความรู้ทางการเงินมีผลในทางบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Financial Services Authority (2005) ที่ระบุว่าความรู้และความเข้าใจ (knowledge and understanding) มีผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน และงานวิจัยของ Peng, Bartholomae, Fox, & Cravener, (2007) พบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินบุคคลกับพฤติกรรมออมของนักศึกษา นอกจากนี้ทัศนคติทางการเงินมีผลในทางบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Financial Services Authority (2005) ที่ระบุว่าความเชื่อและทัศนคติ (confidence and attitudes) มีผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน และสอดคล้องกับผลการศึกษาจากงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2557) ณัฐพร แป้นทองคำ และสุภาสินี นุ่มเนียม (2559) ผลการศึกษานี้เพิ่มเติมกรอบแนวคิดของ Financial Services Authority (2005) ที่ระบุว่าทัศนคติเป็นผลมาจากลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล (personality) และประสบการณ์และสภาพแวดล้อม (experience and circumstances) การศึกษานี้พบ

ผลกระทบของความรู้ทางการเงินต่อทัศนคติทางการเงินด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้และความเข้าใจ ส่งผลต่อทักษะและความเชี่ยวชาญ (skills) และทักษะและความเชี่ยวชาญส่งผลต่อทัศนคติต่อเนื่องไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยหรือหลักสูตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้แก่นิสิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอัตราเงินเฟ้อและดอกเบี้ยทบต้นที่นิสิตมีความรู้ในระดับต่ำ ความรู้เรื่องอัตราเงินเฟ้อและดอกเบี้ยทบต้นเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการเงินของนิสิต

2. ควรส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้แก่นิสิตที่ไม่ได้เรียนสาขาบริหารธุรกิจ โดยหลักสูตรที่ไม่ใช่หลักสูตรทางด้านบริหารธุรกิจหรือเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรอาจเพิ่มเติมรายวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารการเงิน เช่น คณิตศาสตร์ทางการเงิน การเงินบุคคล เป็นต้น เพื่อให้นิสิตมีความรู้ทางการเงิน และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารการเงิน มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมหลักสูตรบริหารการเงินส่วนบุคคลให้แก่นิสิตที่ไม่ได้เรียนสาขาบริหารธุรกิจหรือเศรษฐศาสตร์

3. ควรส่งเสริมทัศนคติทางการเงินของนิสิตนักศึกษา เนื่องจากทัศนคติทางการเงินที่ดีส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินด้วย การส่งเสริมทัศนคติอาจจะเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์โดยผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หน่วยงานของรัฐ ควรปลูกฝังทัศนคติทางการเงินที่ดีผ่านสื่อต่าง ๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการศึกษาทักษะทางการเงินของนิสิตนักศึกษาในหลาย ๆ สถาบันทั่วประเทศจะทำให้เห็นภาพรวมของระดับทักษะทางการเงินของนิสิตนักศึกษาไทย และจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะทางการเงินของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐพร แป้นทองคำ และสุภาสินี นุ่มเนียม. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *Veridian E-Journal Silakorn University*, 9(2), หน้า 1890-1900.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). *รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2559*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธัญาดา พิษญาศุภกุล และสวัสดิ์ วรรณรัตน์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินส่วนบุคคลของนิสิตมหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีในจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 38(3), หน้า 148-169.

- มุกดา โค้วกุล. (2559). การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์*, 12(1), หน้า 128-149.
- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2557). ปัจจัยในการทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *สุทธิปริทัศน์*, 26(86), หน้า 301-315.
- ศิริวรรณ ว่องวิรุฒ และบุญทริก ศิริกิจจาจร. (2553). ทักษะคิดและพฤติกรรมในการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *BU Academic Review*, 9(Special Issue 2).
- สยามนธ์ สหุพันธ์. (2561). พฤติกรรมการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พัทยา. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(2), หน้า 369-383.
- Ansong, A. (2011). Level of knowledge in personal finance by university freshmen business students. *Journal of Business Management*, 5(22), pp. 8933-8940.
- Beal, D. J., & Delpachitra, S. B. (2003). Financial literacy among Australian university students. *Economic Papers: A journal of applied economics and policy*, 22(1), pp. 65-78.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial services review*, 7(2), pp. 107-128.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (2002). Gender differences in personal financial literacy among college students. *Financial services review*, 11(3), pp. 289-307.
- Chowa, G. A. N., Despard, M., & Osei-Akoto, I. (2012). *Financial knowledge and attitudes of youth in Ghana* (YouthSave Research Brief 12-37). St. Louis, MO: Washington University, Center for Social Development.
- Ergun, K. (2018). Financial literacy among university students: A study in eight European countries. *International Journal of Consumer Studies*, 42(1), pp. 2-15.
- Financial Services Authority. (June 2005). *Measuring financial capacity: an exploratory study*. London: Personal Finance Research Centre, University of Bristol.
- Gutter, M. S., Garrison, S., & Copur, Z. (2010). Social learning opportunities and the financial behaviors of college students. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 38(4), pp. 387-404.
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. *Family Relations*, 59(4), pp. 465-478.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S., & Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), pp. 358-380.

- Muat, S., & Fitriani. (2018). College students' financial literacy: Determining factors. *Proceeding of iMIT SIC 2018 (Extended Abstract)*, Pekanbaru, Indonesia.
- OECD INFE. (2011). *Measuring financial literacy: Questionnaire and guidance notes for conducting an internationally comparable survey of financial literacy*. Paris: OECD.
- Peng, T. C. M., Bartholomae, S., Fox, J. J., & Cravener, G. (2007). The impact of personal finance education delivered in high school and college courses. *Journal of Family and Economic Issues*, 28(2), pp. 265-284.
- Sarigul, H. (2014). A survey of financial literacy among university students. *Journal of Accounting and Finance*, (64), pp. 207-224.